

Évközi 7. vasárnap

Lk 6,27–38

„Szeressétek ellenségeiteket...”

Jézus beszédében a boldogsággal kapcsolatos mondások után és a galileaiakra szórt átkok után – mely a nagy közönséghez és a szélesebb hallgatósághoz szólt – visszatért eredeti címzettjeihez, a tanítványokhoz. Ez a beszéd egyben a keresztény szeretet meghirdetése. A görög nyelvben a szeretetet három szóval fejezik ki. Történik ez azért, mert a szeretet szót használjuk arra a természetes vonzalomra, amely az anyát gyermekéhez vonzza és a vérségi kapcsolatra épülő szeretet ösztönösen kellene, hogy működjön. A magyarban a szerelem szón a rokonszenven, esetenként a testi vonzalmon alapuló szeretetet értjük. Ez is spontán vonzalom. Jézus azonban nem erre gondol, amikor tanításának középpontjába a szeretetet állítja. Ő az „agapaó” görög szót használja, amely nem a „phileo”, az anyának gyermeke iránti spontán vonzalom szinonimája. Az ellenség Lukács evangéliumában elsősorban az ember vallási meggyőződésének ellenségeit jelenti, de azokat is akik tetteikkel és szavaikkal megakadályozzák az ember boldogulását (29–30. v.). Ez nem spontán, hanem tudatos reakció. Annak belátása, hogy a bosszú olyan ördögi kört indít el, amely minden fázisában rombol, és a végén még azt is tönkreteszi, aki mást akart elpusztítani. Természetesen, a személyes ellenség más, mint a társadalmi. Ez a magatartás a magánemberi viszonyokat szabályozza, nem pedig a közösség viszonyát az egyénhez. Az egyén lehet türelmes. A társadalom mozgását más kritériumok alapján határozzuk meg. De az általánosnak induló Jézus-beszéd rátér a konkrétumokra is.

A konkrétumok még jobban illusztrálják a keresztény szeretet nehézségét, de Jézus egy árnyalatnyi felmentést sem ad a radikális ellenségszeretet parancsa alól. Az arculütés talán a személyiség elleni egyik legdurvább tett, a köntös elvitele pedig egyben az életének a kockáztatását jelentette. Az zsidó előírások szerint ugyanis, ha valakinek csak egy köntöse van, és azt zálogba teszi, éjszakára vissza kell neki adni, mert a hideg éjszakában a szabadban takaró nélkül alvó ember megfagyhat, meghallhat. A mai evangéliumi szakaszban nem a kockázatot mérlegeli a szerző, hanem a parancs radikális végrehajtását illusztrálja. A korlátlan adakozás (30. v.) teljesen józan megfontolás-ellenes kijelentés.

A beszéd középpontja a 31. vers: „Úgy bánjatok az emberekkel, ahogy akarjátok, hogy veletek bánjanak” – mondja Jézus. Az ember azt szeretné, ha a barátai és ellenségei egyformán tekintettel lennének az ember szükségleteire, és irgalmasan cselekednének. A beszéd itt tárja fel a leglényegesebb mondandóját, az irgalom gyakorlati megvalósítását. Eközben nem az emberi, hanem az isteni irgalom mértékét veszi figyelembe. A 32–36. versek arra hívják fel

a figyelmünket, hogy az irgalom oktatására éppen az ellenségek szorulnak rá leginkább. A gonoszok cinkos barátságában ugyanis viszonyosság alapján működik az irgalom, mint ahogyan a barátok között is könnyedén működik az irgalmasság, az elnézés és a megbocsátás.

De az irgalmatlan kegyetlenség éppen az ádáz ellenségek között követeli a legtöbb áldozatot. Jézus logikája szerint az irgalmat éppen ezen a területen kell leginkább meghonosítani. Az ellenséges indulatok egyetlen korlátja ugyanis az irgalom szükségességének érzése lehet. Az ellenszenvet és a gyűlöletet, minden agresszivitás alapját, az irgalomnak kell megfékeznie.

Jézusnak ez a nagy ívű és az embert jól ismerő beszéde pusztá retorika maradt volna, ha az irgalom koncepcióját nem bizonyította volna életével. Jézus beszédének igazi hatását nem az irgalomról tett kijelentésének retorikai ereje adja, hanem Jézus saját életének felajánlása, a szenvedéstörténetben tanúsított magatartása és az a tény, hogy halála pillanatában is irgalmat kért Istentől azok számára, akik őt keresztre adták és feszítették. Jézus irgalomról mondott kijelentéseit tehát cselekedete, megváltó halála támasztja alá.

Ezért az irgalom oktatásának soha nem a szavak, hanem a tettek szolgáltatják a legerősebb érveket. A keresztény meggyőződés mélységéről tanúskodik az, ha az ellenségszeretetről és az irgalomról vallott nézeteinket tettekkal tudjuk alátámasztani.

Az ellenség imája

Uram! Azt mondod nekünk, hogyha követni szeretnénk téged, akkor szeretnünk kell azt, aki keresztre tett nekünk, aki megalázott, aki semmibe vett minket, és adnunk kell neki, ha kér, vissza nem várva semmit. Amikor erre gondolkodok, nem vagyok benne biztos, hogy a te keresztre könnyű, és a te terhed édes. Próbálok ugyan szavaidnak megfelelő-

en élni, de ez magamtól nem megy. Gyarló emberi természetem erősen tiltakozik ez ellen, büszkeségem szemet szemért követel.

Szükségem van rád, Istenem! Kérlek, Szentlelked által formáld engem! A görcsös jót tenni akarás helyett adj a szívembe őszinte, önátadó szeretetet! Ugyanakkor segíts nekem megőriznem a méltóságomat is az erőszakkal szemben! Hiszem, hogy ha átalakítasz, és velem leszel, valóban könnyű lesz a nyomodban járni. Amen.